

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

45

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-64-8

BRNO 2004

3001-

9395458

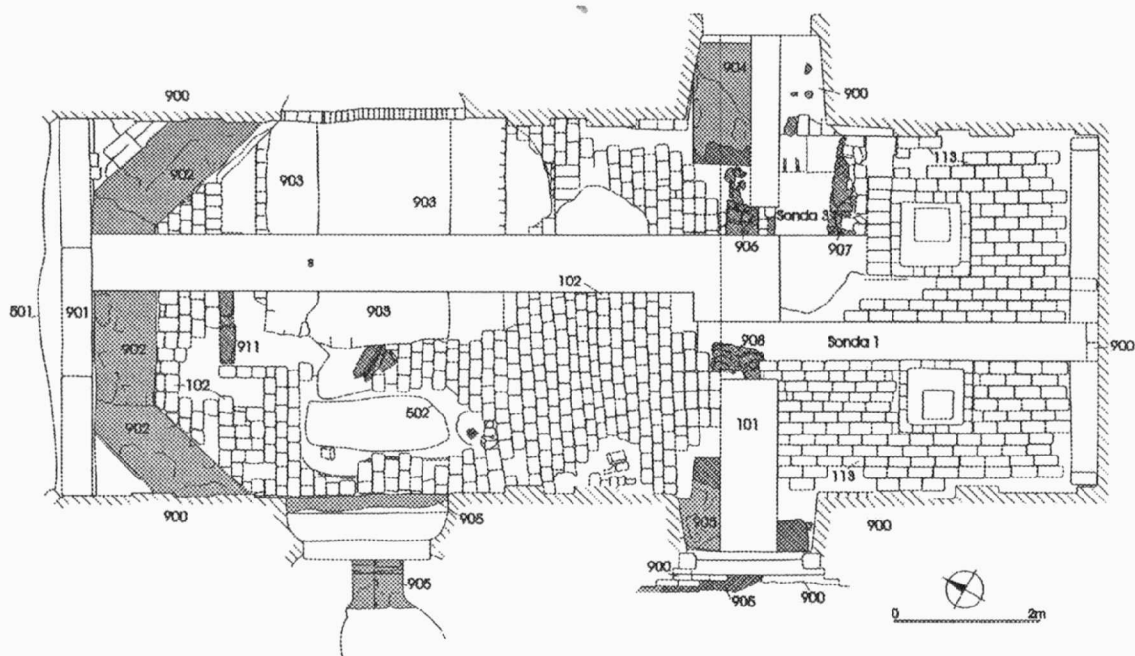
PŘEHLED VÝZKUMŮ 45

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
- Odpovědný redaktor: doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Ing. Petr Škrdla, PhD., Mgr. Balázs Komoróczy, PhDr. Lubomír Šebela, CSc.,
PhDr. Rudolf Procházka, CSc., PhDr. Jiří Doležel, Dana Gregorová, Alice Del
Maschio
- Na titulním listě: Jeskyně Švédův stůl. Foto Jiří A. Svoboda
- Tisk: Bekros
- Náklad: 400 ks

© 2004 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

Obr. 50. Slavkov, kostel sv. Jana Křtitele. Půdorys zkoumané části kostela, šedě vyznačena starší fáze. Slavkov, Kirche des St. Johann des Täufers. Im Grundriss ist die ältere Phase grau ausgefärbt.

kolem roku 1743, rodinná hrobka Kouniců byla postavena v roce 1795.

Záchranná akce byla vyvolána sanací podlahy a základového zdiva stávajících budov. Před zahájením výzkumu byly v celém interiéru kostela i v přilehlých špitálních budovách odstraněny podlahy do hloubky přibližně 30 cm. Takto obnažené situace byly v kostelní lodi začištěny a zdokumentovány, přičemž důraz byl kladen na zdivo starší gotické stavby. Kvůli zachycení západního ukončení kostela byla založena sonda 1, v níž však zdivo zjištěno nebylo. Za západní průčelí lze považovat obě zdi vypreparované u dnešních vchodů. Pro zjištění hloubky založení základů a především kvůli ověření pravěkého osídlení (indikováno nálezy z přemístěných vrstev hřbitova) byla následně založena sonda 2. V návaznosti na hloubení odvodňovacích rýh byly poté dokumentovány další fragmenty staršího zdiva v profilech 4 a 5. K výzkumu mimo hlavní loď, v prostorách původního hřbitova, nebylo přistoupeno. Výzkumem se podařilo odkrýt téměř kompletní půdorys starší, gotické stavební fáze kostela. K ní náleží polygonální závěr (k. 902), prokazatelně bez opěráků, dále boční zdi sledovatelné pod stávajícím zdívem lodě a část západního průčelí ukončená kamennými články (k. 904, 905). Západní stěna nebyla patrně zcela uzavřena – porušená zdiva k. 906 a 908 nedosahují zdaleka šířky obvodové nosné zdi k. 905. Je možné, že jde o zdivo oddělující prostor kostela od dalších, bezprostředně navazujících prostor špitálu. Tento gotický kostel byl zadlážděn cihlovou podlahou k. 102, porušenou následně při stavbě hrobky Kouniců (k. 903). V prostorách kostela a v jeho bezprostředním okolí se dlouhodobě pohřbívalo, čímž byly zničeny téměř všechny stopy starších aktivit. Na lokalitě byla dále zjištěna přítomnost útržkovitě dochované pravěké sídlištní vrstvy (k. 119; viz kap. Doba bronzová). Další řešení problematiky stáří jednotlivých stojících špitálních budov a případných stavebních fází kostela je možné pouze po provedení stavebně-

historického průzkumu – předběžně je snad možné uvažovat o souvislosti dochovaného gotického zdiva s obnovením špitálu v závěru 15. století.

David Parma, ÚAPP Brno

Resumé

Slavkov u Brna (Bez. Vyškov), Spitalkirche des Johannes des Täufers. Spätmittelalter. Rettungs- und Sondagegrabung.

SUDOMĚŘICE (okr. Hodonín)

„Horní chmelnice“, „Valcha“. 12.-13. stol. Záchranný výzkum.

Při záchranném výzkumu na stavbě obchvatu obce byly zachyceny mimo jiné (viz kap. Eneolit, Doba bronzová, Doba železná, Doba římská a stěhování národů) zahluobené sídlištní objekty s keramikou datovanou podle předběžného posouzení do 12. až 13. stol.; další nálezy pocházejí z kulturních vrstev. Pokračování výzkumu je plánováno na rok 2004.

David Parma, ÚAPP Brno

Resumé

Sudoměřice (chem. Bez. Hodonín). Jüngere Burgwallzeit/Spätmittelalter, offene Siedlung. Rettungsgrabung.

ŠTERNBERK (k. ú. Šternberk, okr. Olomouc)

Areál hradu Šternberka, parc. č. 92. Vrcholný středověk, novověk. Hrad. Záchranný výzkum.

Lokalizace souřadnice: X= 541964.96, Y= 1106432.71; X= 541960.51, Y= 1106435.60; X= 541961.09, Y= 1106436.63; X= 541967.25, Y= 1106436.08

V podzimních měsících roku 2003 pokračovaly po přerušení terénní úpravy v prostoru terasy pod hradní kaplí. Již v roce 2001 byl odstraněn násyp o síle 0,50-1,80 m vzniklý při některé z pozdějších rekonstrukcí hradu (přestavba 1886 až 20. léta 20. století, 1930-1938), a to až na úroveň svažující se valounové dlažby. Ze zásypu pochází mj. soubor renesančních kachlů s reliéfní výzdobou, pokrytých zelenou i vícebarevnou glazurou. Tento materiál je zajímavý i tím, že obsahuje také jedince vyrobené za stejné formy jako kachle pocházející z výzkumů na území historického jádra Olomouce.

Projekt na odvlhčení zdiva severního křídla předhradí si vyžádal v roce 2003 další výkopové práce na terase pod kaplí v roce 2003. Podél zdiva budovy předhradí byl snížen terén až do vzdálenosti 1,53 m od budovy (obr. 43). Bylo zjištěno, že i pod valounovou dlažbou se nachází násyp obdobného charakteru jako nad ní. Kromě značného množství zlomků břidlice (střešní krytina) obsahoval novověkou a subrecentní keramiku od 19./20. století, jakož i nahodilé zlomky rezné „krupičkové“ keramiky 14. století. Rovněž zde byl zaznamenán výskyt zlomků renesančních glazovaných kachlů se stejnými motivy jako v sezóně 2001.

Ve zkoumaném prostoru bylo odkryto torzo kamenné zdi (k. 907) široké 1,001,20 m, vedoucí ve směru SV-JZ. Jako pojivo byla užita poměrně kvalitní malta. I když byla zeď již v minulosti značně poškozená, byl zachován úsek vedoucí ke zdi budovy předhradí, na kterou se napojoval. Zeď 907 tvořila s vnější severní zdí předhradí (k. 905 a 906) jeden celek. Lze proto usuzovat, že byla vystavěna nejpozději v letech 1532-

1536, kdy vzniklo i předhradí. Patrně jde o parkánovou hradbu, využívanou před přestavbou hradu v 16. století. Bližší datování situace ve zkoumaném prostoru bylo znemožněno novodobými úpravami, výše zmiňovaný zásyp terasy zde ležel přímo na skalním podloží.

Hana Dehnerová, NPÚ ÚOP v Olomouci

Literatura

Dehnerová, H. – Michna, P. 2002: Přehledy archeologických výzkumů – Areál hradu Šternberka, in: Státní památkový ústav v Olomouci. Výroční zpráva 2001, Olomouc, 86.

Sedláčková, H. (ed.) 1998: Renesanční Olomouc v archeologických nálezech. Sklo, slavnostní keramika a kachle. Archeologické výzkumy Památkového ústavu v Olomouci 1973-1996. – Renaissance Olomouc in archeological Finds. Glass, Festitive Ceramics and Tiles. Archeological Research of the Institute of Landmark Conservation in Olomouc 1973-1996. Olomouc.

Resumé

Šternberk (Kat. Šternberk Bez. Olomouc), Burg Šternberk, Parzelle Nr. 92. Hochmittelalter, Neuzeit. Burg. Rettungsgrabung.

TOPOLANY (okr. Olomouc)

„Za Pořežínem“. Novověk. Vojenský tábor. Ověřovací výzkum.

Leteckým snímkováním byly dne 26. 6. 2003 v blízkosti letiště v Olomouci-Neředíně na katastru obce Topolany zjištěny růstové příznaky tupouhlého nároží příkopu vojenského tábora. Lokalita se rozkládá na mírném svahu obráceném k SV do údolí Křelovského potoka s nadmořskou výškou 240-249 m a lze ji identifikovat v mapě MZ 1:10 000, list 24-22-18, v souřadnicích Z s.č.:J s.č. – 443 mm : 178 mm.

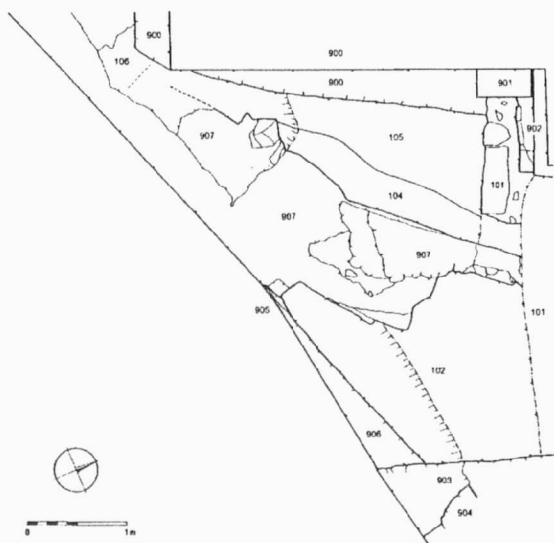
Díky vhodným klimatickým podmínkám bylo možné nalezený útvar identifikovat přímo v terénu a provizorně jej zaměřit. Dne 24. 10. 2003 byla pomocí stroje provedena sondáž potvrzující přítomnost příkopu. V sondě byl dokumentován řez příkopem lichoběžníkovitého tvaru s rozměry 4,1 x 1,4 m.

Příkop můžeme interpretovat jako polní opevnění vojenského tábora, který prozatím nelze blíže ztotožnit s konkrétním tažením, jichž se v okolí Olomouce v 17.-19. století uskutečnilo několik. Snad mohlo jít o součást obranného postavení pruské armády vybudovaného při obléhání města Olomouce v květnu roku 1758. Toto polní opevnění zabezpečovalo tyl obléhacího sboru polního maršála Keitha a bylo rozloženo na levém břehu řeky Moravy na spojnicích Horka – Křelov – Neředín – Slavonín – Nemilany.

Marek Kalábek, AC Olomouc

Resumé

Topolany (Bez. Olomouc), „Za Pořežínem“, Neuzeit – 17.-19. Jh. Militärische Anlage. Vorläufige Sondage.

Obr. 51. Šternberk, hrad, terasa pod kaplí. Celková situace plochy zkoumané v r. 2003; 900 = hradní kaple, 901, 902 = pilíře kaple, 903 = parkánová hradba, 904 = recentní odvlhčovací zídka, 905, 906 = předzáklad a zdivo severního křídla předhradí, 907 = nově odkryté lomové zdivo; 106 = skalní podloží.

Gesamtansicht der in 2003 freigelegten Fläche. 900, 901, 902 – Burgkapelle, 903 – Zwingermauer, 904 – rezente Abwässerungsmauer, 905, 906 – Mauer des Nordflügels der Vorburg, 907 – neu entdecktes Mauerwerk, 106 – felsiger Untergrund.